

6 februari Samernas nationaldag

Samernas nationaldag firas sedan 1993 den 6 februari till minnet av det första samiska landsmötet 1917. Samernas nationaldag är gemensam för alla samer oavsett om de bor i Sverige, Norge, Finland eller Ryssland. Det är en dag som uppmärksammas med aktiviteter och kulturarrangemang på olika håll.

Länkar

[Samer](#)

[Sametinget](#)

LGR 11

Undervisningen i Samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll i årskurs 4-6

- Urfolket samerna och övriga nationella minoriteter i Sverige. De nationella minoriteternas rättigheter.

Undervisningen i Samhällskunskap ska behandla följande centrala innehåll i årskurs 7-9

- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- De nationella minoriteterna och samernas ställning som urfolk i Sverige samt vad deras särställning och rättigheter innebär.
- Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socioekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet.

Undervisningen i Historia ska behandla följande centrala innehåll i årskurs 4-6

- Vad arkeologiska fynd, till exempel myntskatter och fynd av föremål från andra kulturer kan berätta

om kulturmöten och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Undervisningen i Historia ska behandla följande centrala innehåll i årskurs 7-9

- Jämförelser mellan några högkulturers framväxt och utveckling fram till 1700-talet, till exempel i Afrika, Amerika och Asien.
- Historiska berättelser från skilda delar av världen med skildringar av människors upplevelser av förtryck, till exempel i form av kolonialism, rasism eller totalitär diktatur och motstånd mot detta.
- Historiska perspektiv på urfolket samernas och de övriga nationella minoriteternas situation

i Sverige.

Film

alla filmer har handledning

[Prick och på fläcken! Samiska](#) (Sydsamiska) med svensk text Från 3 år, 40 min.

I Prick och Fläcks värld är allt prickigt och fläckigt förutom att Fläck är fläckig och Prick prickig. Vi får följa med när Prick och Fläck bakar, står bokstavligen på öronen och får vattkoppor – nya konstiga kliande prickar mitt i det prickiga och fläckiga. Och sist men inte minst ordnar de nyårsdisko.

[Prick och på fläcken!](#) Samiska med text på sydsamiska.

[Alfons leker Einstein – Samiska](#) (Sydsamiska) med svensk text. Från 3 år, 37 min.

Hur långt når Alfons: (00:00-12:41) Alfons är nu en skolpojke och funderar på det mesta. Var börjar och slutar allt? Hur mycket av Alfons är egentligen verkligen Alfons? Om man spottar på gatan, är det en bit av en själv som ligger där i spottet? Alfons och soldatpappan: (12:41-24:52) Alfons har en ny kompis, Hamdi och de leker ofta krigslekar. Hamdis pappa har varit med i kriget, ett riktigt krig. Alfons och Hamdi vill gärna att pappan ska berätta om kriget. Men den här soldatpappan vill inte så gärna berätta... Alfons leker Einstein: (24:52-37:19) Alfons funderar över uppfinningar och uppfinnare. Tillsammans med Hamdi och Milla gör han en uppfinningsbok och testar en del av dem i praktiken.

[Alfons leker Einstein – Samiska](#) med text på sydsamiska.

[Vem är var? – Samiska](#) (Sydsamiska) med svensk text. Från 3 år, 30 min.

Vem är var? baserar sig på åtta böcker av Stina Wirsén. Vi får följa nallen när hon letar efter sina kompisar och ringer på hos alla. Tänk hur olika det kan vara hemma hos folk... Vi får också vara med om en dramatisk taxifärd till sjukhuset. Vi får se hur himla superbra katten är på kullerbytta och hur väldigt arg nallen kan bli när det inte blir som hon vill. Ibland blir det bråk, fast det går alltid bra till slut i filmerna om nallen, fågeln, katten, nallegrisen och kaninen.

[Vem är var? – Samiska](#) med Sydsamisk text.

[Samer – Renskötsel i Sapmi](#) Från 9 år, 3 min.

Samerna har levt av naturen sedan urminnes tider och fortfarande är rennäringen en viktig del av deras liv. Vi får se hur det går till att samla in hundratals renar vid en kalvmärkning långt upp på fjället. Tanja Nordfjell berättar om sin dröm hon hade redan som liten att bli renskötare.

[Världens urfolk – Samer](#) (EDU klipp) Från 11 år, 3 min.

Samer är ett urfolk, även kallad urinvånare eller ursprungsbefolkning. I det här utbildningsklippet får vi en introduktion till samernas historia, traditioner, kultur och deras situation idag.

[Världens urfolk \(Hela filmen\)](#)

[Världens urfolk - Vad är ett urfolk?](#)

Samer, inuiter, indianer och aboriginer. De är alla urfolk, urinvånare, eller ursprungsbefolkningar. I det här utbildningsklippet ställer vi frågan: Vad är ett urfolk?

[Från Sverige till himlen - Samisk religion](#) Från 13 år, 28 min.

Samisk religion. Heliga trummor, renhorn och nåjdernas hemligheter. Lajla är same och ärvde från sin far kunskap om de samiska religiösa ritualerna. Anna får följa med Lajla och hennes man Arild till kåtan på fjället där hon växte upp och ta del av riterna som Laila håller

vid liv. Mycket av samernas religion har fallit i glömska. Nåjderna, som hade till uppgift att förmedla kontakten mellan människorna och gudarna förföljdes av Svenska kyrkan under 1600-talet. Nåjdernas heliga redskap, till exempel dom mytomspunna trummorna, förstördes och mycket av deras kunskaper som medicinmän och andliga lärare gick förlorad. Men en del finns kvar och Lajla är en av dem som förvaltar de uråldriga kunskaperna. Hon visar Anna hur man kan rena ett rum från dåliga energier och hur hon som barn höll kontakt med sin far på fjället med hjälp av ett träd.

[Hur gör man för att rädda ett folk](#) Från 13 år, 59 min

Det här är berättelsen om svenska rasbiologers framfart i Lappland och Rasbiologiska institutets kopplingar till nazityskland - en mörk del av den svenska historien vars arv lever kvar än idag. Herman Lundborg var ledare för världens första statliga rasbiologiska institut i Uppsala 1922 - 1935. Syftet var att ta reda på var i landet det svenska folket var rasmässigt renast. Paradoxalt nog blev Herman under en av sina forskningsresor i Lappmarken kär i Maria Isaksson, som med institutets definitioner var av främmande ras - en finska med samiskt utseende. Filmen berättar om den svenska rasbiologins historia och dess kopplingar till nazityskland. I filmen medverkar personer som i dag söker efter den svenska rasbiologins historia och några som själva minns den.

[Sameblod](#) Från 11 år, 107 min. Boka DVD.

Elle Marja, en ung samisk tjej från ett renskötarhem utsätts för 30-talets rasism med kolttvång och rasbiologiska undersökningar och väljer till slut att rymma från sin samiska internatskola och "bli svensk". Men i kampen för att få status och bli en riktig svensk så tvingas hon bryta banden med sin familj och förneka den kultur hon vuxit upp i.

[Upptäck Sverige - Landskapet Lappland](#) Från 9 år, 15 min.

LANDSKAPET LAPPLAND Längst upp i norr finns Lappland som brukar kallas Europas sista vildmark. Landskapet är stort – en fjärdedel av Sveriges yta. Sveriges, kanske mest storslagna natur finns i Lappland. Här finns fjäll, vilda älvar som letar sig ner till havet och myrmarker. Men Lappland är inte bara natur. Här finns stora naturtillgångar som gruvor, vattenkraft och turism. Det har lett till att vissa orter som Kiruna och Gällivare blomstrar och har bostadsbrist. På andra ställen kämpar byar för sin överlevnad. Följ med på en resa genom Lappland där vi visar historia, en vacker natur och ett helt unikt landskap i Sverige.

[Upptäck Sverige - Norrland](#) Från 9 år, 18 min.

Norrland är ett stort område i norra Sverige och består av 9 landskap. Men här bor endast en miljon människor. Vissa delar av landsbygden håller dessutom på att avbefolkas eftersom många ungdomar väljer att flytta till städerna där utbildningar och jobben finns. Norrland präglas av naturen och närheten till den. Tystnaden och lugnet gör sig påminda. Här finns djupa skogar och slingrande älvar - runtomkring finns sällsynta djur och växter i det som brukar kallas Europas sista vildmark. De stora fjällområdena lockar turister både sommar som vinter. Man kommer för att fiska, vandra och cykla eller för att åka skidor till exempel. Vintrarna är ofta kalla och långa. Norr om polcirkeln når solen inte ovan horisonten och det är mörkt dygnet runt. På sommaren är det tvärtom, då är det midnattssol och ljus hela natten. I Norrland finns stora naturtillgångar. Skogen, malmen och vattenkraften har alltid varit viktiga inkomstkällor för människorna här och har bidragit till Sveriges välfärd och hur vi har det idag.

[Från UR Play](#)

[Samernas tid](#)

Det här är berättelsen om norra Europas urfolk och deras historia. Samernas historia, som är intimt sammankopplad med Sveriges historia, är okänd för de flesta. Samerna anpassade sig tidigt till en karg omgivning och byggde upp en jakt- och fångstexpertis som gjorde dem till

viktiga handelspartners under vikingatiden. Serien beskriver hur samerna påverkades av kyrkans våldsamma kristningsprocess och av nationalstaternas kolonisation av de samiska markerna under tidigmodern tid. Situationen förvärras under 1900-talet då kolosamerna hamnar i Sovjetunionens grepp. Exploateringen av Sápmis naturtillgångar ökar och rasbiologernas ögon vänds mot samerna.

Fler program/filmer från UR Play, både på svenska och samiska ser du [HÄR](#)

Järfälla Mediecenter
Tornèrplatsen 18
E-post: mediecenter@jarfalla.se
Tel: 08-580 229 40